

Prohászka Petra
petra.prohaszka@gmail.com

A védelmi igazgatás jelenlegi helye és szerepe, a jogszabályi változások, valamint az új kihívások tükrében

A változások korát éljük, amely nem kíméli a védelmi igazgatásban tevékenykedő szakemberek életét sem. Egyrészt, igazodniuk kell a normarendszer átalakulásából adódó feladatokhoz, másfelől pedig olyan akadályokat kell leküzdeniük, amelyekre sok esetben nem tudnak teljes mértékben felkészülni. A felkészültség hiánya nem önhibából eredő, oka az olyan új helyzetek kialakulása, amelyek eddig még vagy nem következtek be, vagy nem ilyen intenzitással voltak jelen. Az új kihívásokból adódó kötelezettségeket azonban meg kell oldani, és szükséges a legmegfelelőbb módot megtalálni a kezelésükre. A cikk célja, hogy ismertesse a védelmi igazgatás jelenlegi helyzetét, és szerepét, bemutassa a legaktuálisabb változásokat, illetve, hogy konkrét eseményeken keresztül szemléltesse napjaink új kihívásait.

Kulcsszavak: védelmi igazgatás, új kihívások, jogszabályi változások, közigazgatás, alrendszerek

BEVEZETÉS

Napjainkban egyre többször érezhetünk különféle változásokat, amelyek érintenek minket, befolyásolják életünket, jogokat illetve kötelezettségeket rónak ránk. Az elmúlt néhány évben tanúi lehettünk a jogszabályi változások sokaságának, és tapasztalhattunk számos olyan jelenséget is, amely eddig nem volt jellemző. Ha szűkítjük a kört, és konkretizálunk a védelmi igazgatás területeire vonatkozóan megállapíthatjuk, hogy elméleti, és gyakorlati oldalon is különféle impressziók érték a közelmúltban az ágazatot, és a folyamat nem ért véget. Új normarendszerek határozzák meg a közigazgatás működését, amelynek, mint tudjuk részhalmaza a védelmi igazgatás [1], és az utóbb említett komponenst is további részekre bonthatjuk, amelyeken belül is elemezhetünk különféle újdonságokat [2]. Az említettek kapcsán, ha néhány konkrét példát szeretnénk kiemelni, elmondhatjuk, hogy a megyei védelmi bizottságok elnöki feladatait már az illetékes kormány megbízott, és nem a megyei közgyűlés elnöke látja el, továbbá fontos tényező, hogy helyetteseket jelölnek meg, akik egyfajta szakmai gárdaként értelmezhetők, valamint a helyi védelmi bizottságok életében is történtek nagymértékű változások [3]¹. E kapcsán további átalakulások tapasztalhatóak a divízióon belül a katasztrófavédelemben is. Ide sorolható a katasztrófavédelem átalakult szervezeti struktúrája [4], valamint az elmúlt időszak rendkívüli időjárásai által okozott különféle viszontagságok [5], továbbá az árvíz, mint jelenség. Természetesen a felsorolás a teljesség igénye nélkül történt, a cikk céljaként tűztem ki, hogy megvizsgálom a védelmi igazgatás jelenlegi helyzetét és szerepét, elméleti és gyakorlati síkon egyaránt. A kiragadott részek csupán egy-egy szeletét adják a változások összességének, amelyek a későbbiekben további kifejtésre kerülnek. Ebben a témában számos értekezletet, képzést és konferenciát is tartottak a szakemberek [6].

¹25. § (4) bekezdés

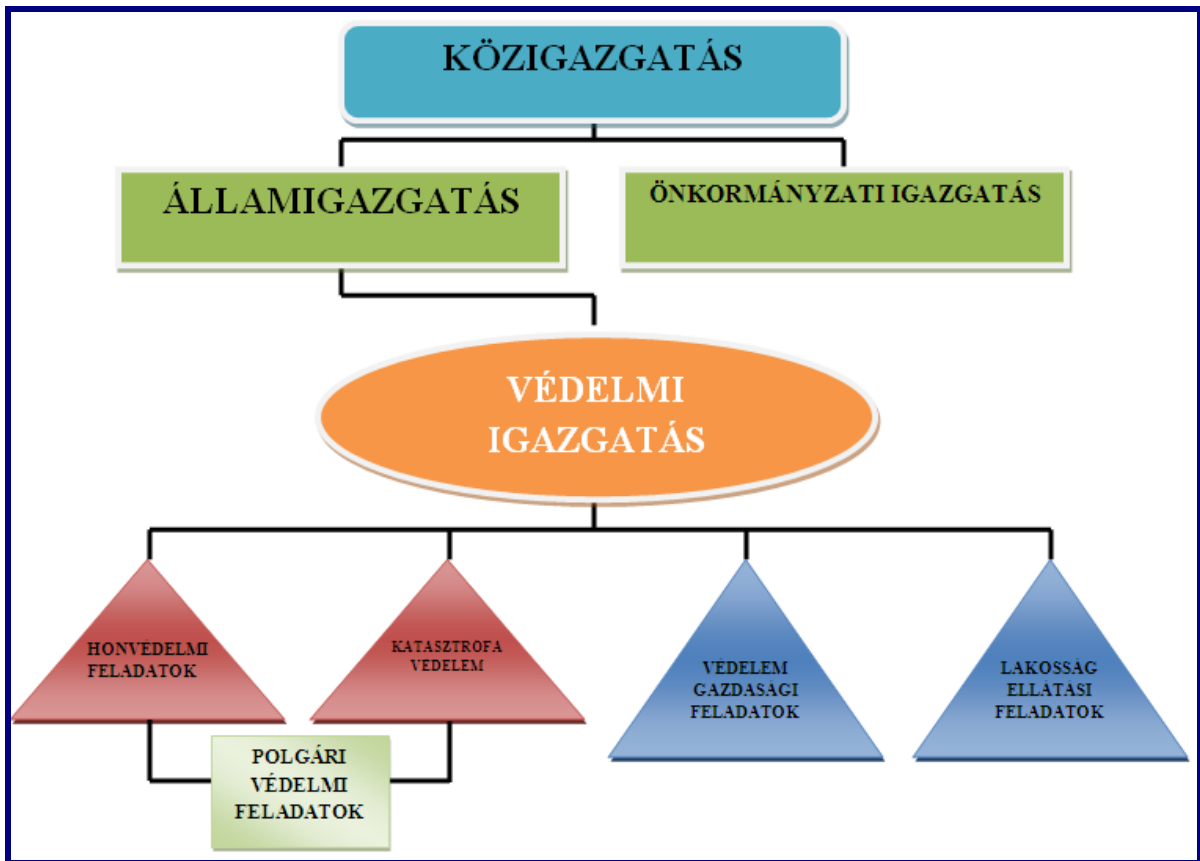
A VÉDELMI IGAZGATÁS HELYE ÉS SZEREPE A MAGYAR KÖZIGAZGATÁSBAN

Mielőtt a rendszer bemutatására kerülne sor, fontos, hogy tisztázzuk a védelmi igazgatás fogalmát. A *védelmi igazgatás*, a közigazgatás részét képező feladat- és szervezeti rendszer, amely az állam védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenység; magában foglalja a különleges jogrendre történő felkészülést, továbbá az említett időszakok és helyzetek honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófavédelmi, védelemgazdasági, lakosság-ellátási feladatainak tervezésére, szervezésére, a feladatok végrehajtására irányuló állami tevékenységek összességét.” [7]² Ez a definíció két oldalról közelíti meg a védelmi igazgatást, hiszen egyrészt megjelöli, mint intézményrendszert, másrészt pedig a feladatrendszerét is pontosítja. Ahogy fentebb is olvasható, a védelmi igazgatás egyfajta részhalmaz-funkciót lát el a közigazgatás egészén belül. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a védelmi igazgatásnak is további alrendszerei vannak. A pontosabb megértés elősegítése érdekében az 1. ábra segítségével szemléltetem a megfogalmazott állításokat.

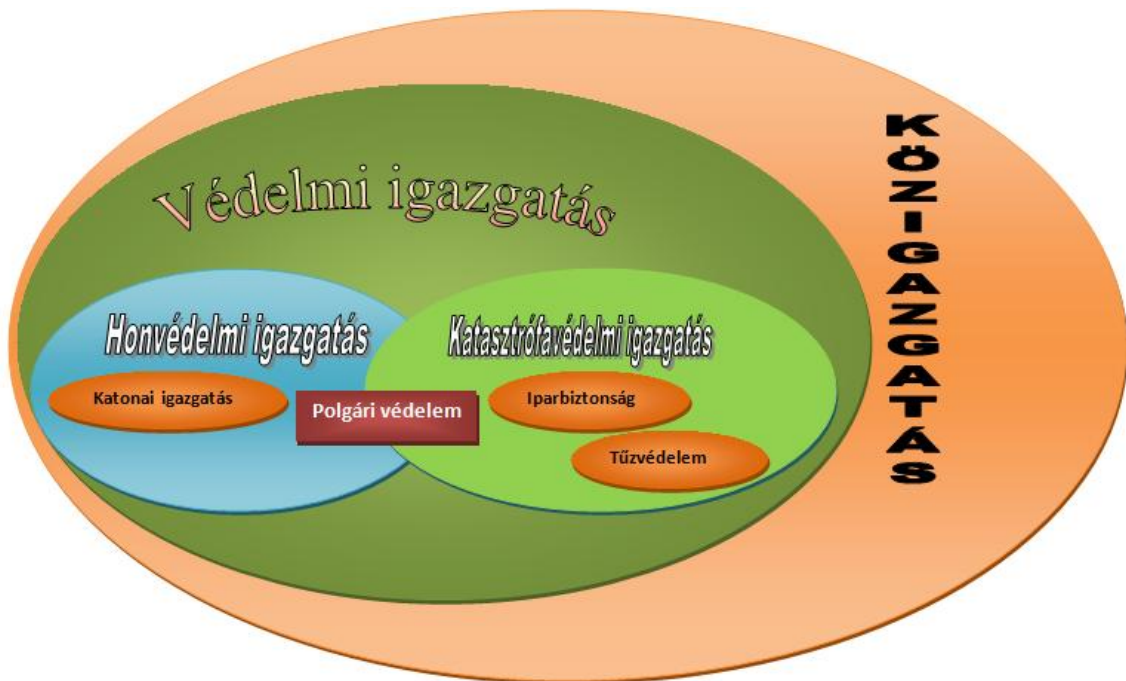
A közigazgatásnak, – ahogy az ábra is mutatja – két ága van, az államigazgatás, és az önkormányzati igazgatás. A védelmi igazgatást az államigazgatási feladatok alá rendeli, és az alrendszerek is kitűnnek. A polgári védelmi feladatokat a honvédelmi feladatok, valamint a katasztrófavédelem mellé társítja, amelynek oka a törvényi háttér, erről a későbbiekben további információ olvasható majd.

Ha a már említett, és az általam felvázolt „halmazelméletben” gondolkodunk, akkor az alábbi kép segítségével evidensé válik, hogy melyik ágazat hol helyezkedik el a másikhoz képest, és az is, hogy azok milyen további elemekre bonthatóak.

² 1.§ n) pont

1. ábra: A védelmi igazgatás helye a közigazgatásban
Készítette: Prohászka Petra

2. ábra: A különböző "igazgatások" helye a közigazgatásban
Készítette: Prohászka Petra, Forrás: [1]

Sok esetben előfordul, hogy azonosítják a védelmi igazgatást a honvédelmi igazgatással, vagy esetlegesen egymástól független ágazatként értelmezik a két rendszert. Azonban, ahogy az ábrán is szerepel, a honvédelmi igazgatás *része* a védelmi igazgatásnak. A pontos definíciója a következő: „A védelmi igazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amelynek keretében az ország védelmére létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek, továbbá a honvédelemben közreműködő más szervek ellátják a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 1. § (3)³ bekezdésében meghatározottak honvédelemre való felkészítésével, az országvédelemmel és a honvédelmi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos feladatokat.” [7]⁴A honvédelmi igazgatás rendeltetése elsősorban, hogy biztosítsa a nemzet honvédelmi felkészítését.

További funkciói közé sorolható a Magyar Honvédség rendkívüli jogrendben való működési feltételeinek biztosítása illetve támogatása. Mindemellett rendeltetése, hogy elvégezze azokat az ágazati feladatokat, amelyek a honvédelmi kötelezettségek teljesítésével állnak szoros összefüggésben, valamint, hogy koordinálja a védelmi felkészítést, és az országmozgósítás honvédelmi feladatait. Fontos szerepe, hogy biztosítsa és ellássa a vállalt nemzetközi kötelezettségek teljesítésével kapcsolatban lévő nemzeti honvédelmi feladatokat. Látható, hogy a védelmi igazgatás és a honvédelmi igazgatás közé nem lehet egyenlőségjelet tenni, az viszont egyértelmű, hogy a szoros kapcsolat, hiszen az egyik a másik részét képező divízió. A honvédelmi igazgatás szakma specifikus ága a katonai igazgatás.

A katonai igazgatás „a közigazgatás része, közigazgatási szervek (állami, önkormányzati, katonai) jogilag szabályozott tevékenysége, amely a haza fegyveres védelme feltételeinek megteremtése és megvalósítása érdekében törvény alapján létrehozott jogalanyok és a természetes személyek honvédelmi kötelezettségeinek és önként vállalt honvédelmi feladatainak tervezésére, valamint a kötelezettségek és a vállalt feladatok végrehajtására irányul.” [3]⁵Rendeltetése közé sorolható többek között a Magyar Honvédség különböző nyilvántartási feladatainak ellátása. Így már értelemszerűvé vált az egymásra épülés mögötti logika megléte. A védelmi igazgatás fontos szegmense a közigazgatásnak, a többi alrendszer pedig szorosan kötődik hozzá. Miután a védelmi igazgatás, és a honvédelmi igazgatás

³ A honvédelemre való felkészülésben és a honvédelmi feladatok végrehajtásában e törvényben meghatározott keretek között a törvény alapján létrehozott jogalanyok és minden Magyarországon tartózkodó ember a szolgáltatások, az állampolgárok pedig a személyes szolgálat teljesítésével vesznek részt.

⁴ 1. § b) pont

⁵ 1. § e) pont

kapcsolatát elemeztük, a katasztrófavédelem jelenlegi helyzetének bemutatása is elengedhetlenné vált.

„A katasztrófavédelem nemzeti ügy. A védekezés egységes irányítása állami feladat.” [8]⁶ Így kezdődik a katasztrófavédelmi törvény, amely szintén az egyik alappillére a védelmi igazgatás normarendszerének. A katasztrófavédelem fogalmát szintén az említett törvény tartalmazza: „a különböző katasztrófák elleni védekezésben azon tervezési, szervezési, összehangolási, végrehajtási, irányítási, létesítési, működtetési, tájékoztatási, riasztási, adatközlési és ellenőrzési tevékenységek összessége, amelyek a katasztrófa kialakulásának megelőzését, közvetlen veszélyek elhárítását, az előidéző okok megszüntetését, a károsító hatásuk csökkentését, a lakosság élet- és anyagi javainak védelmét, az alapvető életfeltételek biztosítását, valamint a mentés végrehajtását, továbbá a helyreállítás feltételeinek megteremtését szolgálják.” [8]⁷

A fogalommagyarázatból kiderül, hogy a konkrét feladat meghatározás közel sem egysíkú tevékenységet foglal magában. Mindemellett a katasztrófavédelemnek is vannak alrendszerei, amelyek működésében közreműködik. Az új katasztrófavédelmi törvény megalkotását követően az ágazat szervezet átalakításon ment keresztül [9], ennek köszönhető az a felállás, amely az utóbbi ábrán is tisztán látszik. A katasztrófavédelem feladatrendszerébe emelték a tűzvédelmi feladatok ellátását, amelynek három fő szervezete a közül az egyik a tűzmelegelőzéssel foglalkozik, a másik a tűzoltóság, a harmadik pedig tűzvizsgálati feladatokat lát el. Következő eleme az iparbiztonság, amelyet ugyancsak az új törvény, és a hozzá kapcsolódó kormányrendelet emelt a katasztrófavédelem rendszerébe [10].

A feladat ellátására létrehozták az iparbiztonsági főfelügyelőséget, amely az alábbi főbb feladatokat látja el.

⁶ 1. § (1) bekezdés

⁷ 3.§ 8. pont

3. ábra: Az iparbiztonsági főfelügyelőség fő szakterületei
Készítette: Prohászka Petra, Forrás: [10]

Az új szervezeti struktúra harmadik pillére a polgári védelem [10]. Azonban, ahogy azt a 2. ábra is mutatja, és ahogy már korábban is kitértem rá, a polgári védelem a honvédelmi igazgatás része is egyben. A magyarázat előtt fontos, hogy kifejtsük a polgári védelem fogalmát: „olyan ösztársadalmi feladat-, eszköz- és intézkedési rendszer, amelynek célja katasztrófa, illetve fegyveres összeütközés esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint a lakosság felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében.” [8]⁸

Ha megvizsgáljuk definíciót, már meg is kaptuk a kérdésre a választ, látható, hogy mind a két rendszer tekintetében fontossá válhat a szerepvállalása, hiszen katasztrófák esetén is szükséges a polgári védelem igénybevétele, azonban esetleges fegyveres összeütközéskor is nélkülözhetetlenné válhat az illetékes szervezetek jelenléte. Természetesen beláthatjuk, hogy azért soroljuk mégis inkább a katasztrófavédelem pillérei közé, mert napjainkban egy fegyveres összeütközés valószínűsége a minimumszinten van, viszont katasztrófaveszéllyel,

⁸ 3.§ 20. pont

vagy helyzettel egyre inkább számolnunk kell. Ahogy már többen is megfogalmazták [11], az új katasztrófavédelmi törvény megteremtette azt az alapot, amelyre az egységes katasztrófavédelmi rendszer építkezni tud. Érzékelhető, hogy az elmúlt időszak változásaira a védelmi igazgatás megfelelően reagált, és világossá vált a szervezeteinek helye, és egymáshoz való viszonya. A következőkben tekintsük át a jogszabályi háttérrel, és a legfontosabb elméleti változásokat, amelyek a védelmi igazgatást érintik!

A VÉDELMI IGAZGATÁS JOGSZABÁLYI HÁTTERE, LEGKIEMELKEDŐBB VÁLTOZÁSOK SZEMSZÖGÉBŐL

Számos változás érte az ágazatot az elmúlt néhány évben, és ez a folyamat napjainkban sem ért véget. Az előzőekben már idéztem néhány jogszabályból, amely alapját képezi a védelmi igazgatásnak, a következőkben viszont szemléltetem az összes olyan normát, amely meghatározza a szabályrendszerét.

4. ábra: A védelmi igazgatás jogszabályi alapjai
Készítette: Prohászka Petra, Forrás: [12]

Az első jogszabály, amely a jogforrási hierarchia csúcsán helyezkedik el, Magyarország Alaptörvénye, amelyben a különleges jogrenddel kapcsolatos fogalmak találhatóak. Ez „az állam életének olyan időszaka, amikor az állampolgárok életének, anyagi javainak valamint az

ország szuverenitásának, területi integritásának védelme érdekében, a normál jogrendtől eltérő intézkedések hozhatóak, rendeleti úton lehet kormányozni, és akár az állampolgári jogokat korlátozó döntéseket is lehet hozni.” [13] A különleges jogrend tartalma: rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, váratlan támadás és veszélyhelyzet. Egy ábra segítségével összefoglalóan szemléltetem a különleges jogrend elemeit.

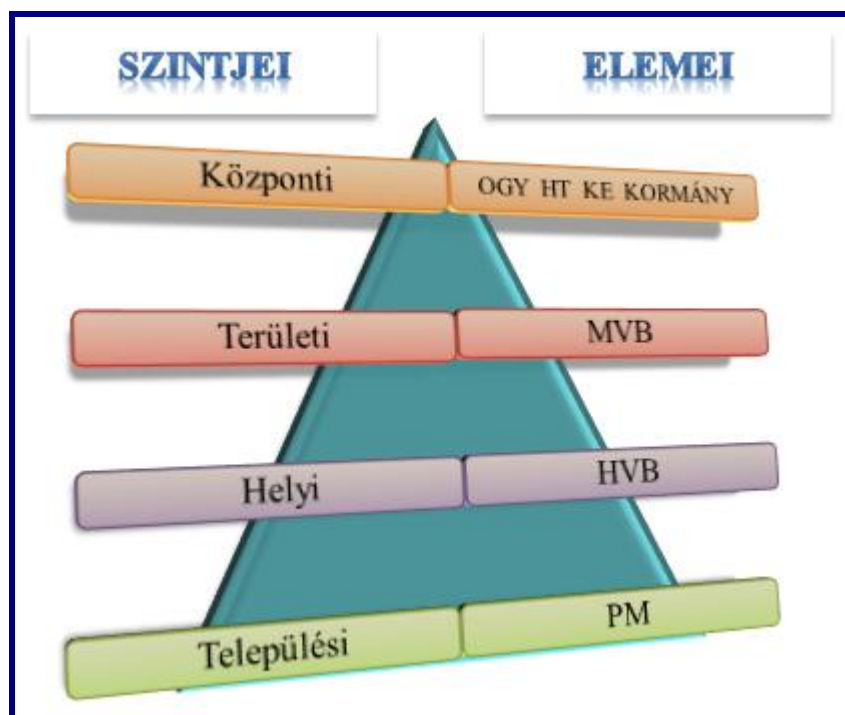
Minősítés	Rendkívüli állapot (49. cikk)	Szükségállapot (50. cikk)	Megelőző védelmi helyzet (51. cikk)	Váratlan támadás (52. cikk)	Veszély-helyzet (53. cikk)
Veszély iránya	Külső veszély	Belső társadalmi konfliktus, terror	Külső veszély	Külső veszély	Katasztrófa
Alkotmányos tényállás	Hadiállapot, Háborús veszély	A törvényes rend megdöntésére, a hatalom erőszakos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények. Élet és vagyonbiztonságot fenyegető fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett cselekmények	Külső fegyveres támadás veszélye, Szövetségi kötelezettség	Külső fegyveres csoport váratlan betörése	Élet és vagyonbiztonságot fenyegető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség
Kihirdető	OGY 2/3	OGY 2/3	OGY	Kormány	Kormány
Hatalmi centrum	Honvédelmi Tanács	Köztársasági Elnök	Kormány	Kormány	Kormány

5. ábra: A különleges jogrend tartalma
Készítette: Prohászka Petra, Forrás: [13]

A katasztrófavédelmi törvényben megfogalmazzák, hogy van olyan állapot, amely nem éri el a veszélyhelyzet kihirdetésének szükségességét, ezt nevezzük küszöb alatti helyzetnek, amelyet most már katasztrófaveszélyként definiálnak. Ez megoldott egy régóta fennálló problémát, hiszen így a törvény keret ad, hogy olyan szituációban is beavatkozhatnak az illetékes szervezetek, amikor a különleges jogrend alkalmazása nem indokolt. Az itt felsorolt helyzetekben a védelmi igazgatás alrendszerei látják el a különféle feladatokat normál

időszakban, és a fenti időszakok bármelyik elrendelése esetén is. Nem elhanyagolható az a tény, hogy nem lehet szigorúan egyik, vagy másik alrendszer alá rendelni az adott időszakokat, hiszen a törvényi szabályozás lehetővé teszi az átfogó megközelítés intézményét. Azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a törvény bizonyos esetekben határt szab a segítségnyújtás mértékét illetően. Erre jó példa a honvédség szerepvállalása a különböző katasztrófahelyzetekben. Az Alaptörvény és a honvédelmi törvény egyértelműen kimondja, hogy a honvédség *közreműködik* a katasztrófák megelőzésében és azok felszámolásában, azonban a katasztrófavédelmi törvény nem írja felül a Magyar Honvédség elsődleges rendeltetését, és az erők igénybevételét a Honvéd Vezérkar főnökének engedélyéhez, és a honvédelmi miniszter engedélyéhez köti [14]. A felsorolt időszakok közül napjainkban a veszélyhelyzet kinyilvánítása, és a katasztrófahelyzet bevezetése a leggyakoribb.

A különleges jogrend bemutatását követően fontos, hogy ismertessük a védelmi igazgatás szintjeit, és elemeit, hiszen az új törvényi rendelkezések ebben a tekintetben is sok változást hoztak.

6. ábra: A védelmi igazgatás szintjei és elemei
Készítette: Prohászka Petra, Forrás: [2]

A megyei, valamint a fővárosi védelmi bizottságok (MVB) szerkezeti átalakuláson mentek keresztül. „A megyei védelmi bizottság a Kormány irányítása alatt működő közigazgatási szerv, amely az illetékességi területén ellátja a törvényben és kormányrendeletben számára

megállapított honvédelmi felkészítéssel és katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatokat.” [3]⁹ Átalakult a bizottság szerkezete, hiszen az elnöki feladatokat nem megyei közgyűlés elnöke, hanem az illetékes kormány megbízott látja el, és elnökhelyettesi pozíciókat meghatároz a honvédelmi törvény. Ami kiemelkedő, hogy az említett pozíciókat a szakmához köti, hiszen az egyik helyettes a honvédelmi feladatok tekintetében a Honvédség állományába tartozó tényleges állományú katona, a másik helyettes pedig katasztrófák elleni védekezés tekintetében a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervének vezetője [3]¹⁰. A honvédelmi elnökhelyettes a Honvédelmi Minisztérium Védelmi Hivatalának főigazgatója, vagy az általa megbízott személy, akinek a törvény szavazati jogot biztosít az üléseken, továbbá rendkívüli állapot, megelőző védelmi helyzet, szükségállapot, és váratlan támadás esetén az elnök és a helyettes együttesen gyakorolják a bizottság jogkörét. Az illetékes kormányhivatal is szerepet vállal a védelmi igazgatási feladatok ellátásában, hiszen a szervezetnek közreműködési kötelezettsége van. Létrehozták a MVB titkárságát, amely a MVB munkaszervezeteként funkcionál, önálló jogállású osztályként működik a kormányhivatal törzshivatalában.

7. ábra: Kormány megbízott – kormányhivatal - titkárság közötti kapcsolat
Készítette: Prohászka Petra, Forrás: [14]

Az irányítási jogköröket a MVB felett a Kormány, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium és a Belügyminisztérium látja el. A megyei védelmi bizottságnak is van irányítási jogköre, mégpedig a helyi védelmi bizottságok felett. 2013. január 1-től a járások szerint szervezték át a HVB-t, éppen ezért az elnöki tisztséget

⁹ 25.§ (1) bekezdés

¹⁰ 25.§ (4) bekezdés

nem a polgármester, hanem a járási, valamint a fővárosi kerületi kormányhivatal hivatalának a vezetője látja el. A polgármester ennek ellenére a védelmi igazgatás része marad, hiszen továbbra is számos az ágazattal kapcsolatos feladatban érintettként jelenik meg. [14]¹¹

Bemutatásra került a védelmi igazgatás helye, szerepe, és jogszabályi háttere. Szükségesnek találok, hogy ne csak elméletben, hanem gyakorlatban is megvizsgáljuk, megyék azok a legfontosabb feladatok, kihívások, amelyekkel a védelmi igazgatás szakemberei napjainkban szembe találhatják magukat.

ÚJ KIHÍVÁSOK A VÉDELMI IGAZGATÁSBAN

A védelem komplex értelmezése következtében a védelmi igazgatással összefüggő feladatok száma egyre több és több lett. Hiszen a klasszikus háború-béke időszaki felfogás elavulttá vált, a minősített időszakok bevezetése egyrészt felülírta ezt a felfogást, másrészt pedig a tapasztalat, és a folyamatosan újonnan a szakma elé gördülő akadályok bebizonyították, hogy számolni kell az új kihívásokkal.

Ha a katasztrófavédelem szemszögéből vizsgáljuk ezt az évet, rögtön bizonyítást nyert a fenti állítás. Rendkívüli időjárás okozott idén márciusban felfordulást Magyarország egész területén. A tavaszi időjárás helyett eddig még soha nem tapasztalt hóhelyzet miatt több megyében piros riasztás volt érvényben. Közutak, vasúti vonalak, hajókikötő és határátkelők váltak járhatatlanná [15]. Az időjárás kálváriája emberáldozatot is követelt, hiszen az M7-es autópályánál több autó és kisteherautó ütközött. Azonban katasztrófavédelem és egyéb társszervek munkájának köszönhetően megoldódtak a sok esetben közel sem könnyűnek mondható szituációk, és sikerült minimálisra csökkenteni a veszélyeztetettségi szintet. A rendkívüli időjárás következményeképpen számos egyéb esemény is nehezítette az érintettek munkáját, valamint a lakosság életének biztonságát. Az ország megyéiben több ezer háztartást érintett az áramkimaradás, és a vízszolgáltatási. A vizsgált terület az új kihívások csoportjába tartozik, hiszen egyre többször fordul elő az elmúlt pár év tapasztalata alapján, hogy olyan időjárási jelenség tapasztalunk, ami rendkívülinek minősül. Itt a problémát az okozhatja, hogy nehéz a felkészülés, amellet, hogy a meteorológiai előrejelzések segíthetnek, megjósolni nehezen lehet, hogy a jelenség milyen intenzitású lesz. Éppen ezért tartom fontosnak a különféle gyakorlatok számának növelését, amelyben több aspektust kell modellezni.

¹¹ A védelmi bizottságokról szóló rész a megjelölt forrás alapján készült.

Nem szabad megfélekednünk az új kihívások vizsgálatakor az árvízzel kapcsolatos eseményekről sem, hiszen ez a téma jelenleg kiemelt aktualitású. Június 4-én veszélyhelyzetet hirdettek ki a Duna felső szakaszain, az alsóbb részein pedig június 10-én hirdette ki a kormány. Természetesen nem ez volt az első árvíz, amely hazánkat sújtotta, azonban ilyen nagymértékű összefogásra eddig még nem volt példa. Ez az esemény is azt támasztja alá, hogy a megfelelő szervezés a szakmai munka mellett elengedhetetlen, hiszen ez volt a kulcsa annak, hogy a káresemény lehetőségeihez mérten jól megoldottnak bizonyult. Igaz, hogy az árvíz mára már nem veszélyezteti az állampolgárok élet és vagyónbiztonságát, és a kitelepítettek közül egyre többen térhetnek vissza otthonukba, még mindig vannak megoldásra váró feladatok. Ide sorolható többek között az adott területek mentesítése, illetve a szűnyogyérítés [16]. Az idei árvíz témakörével érdemes egy külön tanulmányban foglalkozni, megvizsgálni a felkészülés időszaktól a végrehajtással bezárólag, hiszen ez megfelelő alapot adhat egy újabb, hasonló mértékű esemény kezelési technikáinak tökéletesítésére.

Ha a katasztrófavédelmi ágazatot érintő eseményeket tovább vizsgáljuk, említhetünk még az idei évre vonatkozóan olyan történéseket, amelyekre szintén érdemes figyelmet fordítani. Ebbe a kategóriába sorolható a szálló por magas koncentrációja (szmogriadó), az országban érzékelhető földrengések, a különböző ipari balesetek veszélye. A felsorolás még folytatódhatna, hiszen számos példát említhetnénk, nem csak az idei év viszonylatában, hanem a közelmúlt eseményeinek tükrében is (vörösiszap-katasztrófa), azonban véleményem szerint a fent említett néhány példával is érzékelhető, hogy az ágazatnak variábilis feladatkörei vannak, és érdemes őket kiemelten kezelni. A katasztrófavédelem után vizsgáljuk meg, milyen további feladatokkal kell számolnia az ágazat szakembereknek.

A védelem komplex rendszerét tekintve az új kihívások közé sorolom a nemzetközi szerepvállalást is. Igaz, hogy ez a megbízatás közel sem tekinthető új keletűnek, azonban egy bizonyos szemszögből mégis ide sorolom. A XIX. századtól kezdődően nagyjából 50 békefenntartó misszióban vett részt a Magyar Honvédség [17]. Annak okát, hogy miért sorolom mégis ezt a feladatot az új kihívások közé a következő gondolatokkal magyarázom: XXI. század kezdetétől a Magyar Honvédség életét a harci feladatokra történő felkészítés és kiképzés tette ki. Egyre inkább kezdett átértékelődni a katonai veszélyek fogalma, és a szigorúan határon belüli védelem helyett egyre inkább teret nyert a nemzetközi konfliktusokban való szerepvállalás. A jelenlegi feladat misszió tekintetében a Mali térségében nyújtott szerepvállalás, amelyről a Kormány 2013 márciusában határozat

formájában döntött [18]. A határozat értelmében Magyarország 15, váltási időszakban pedig legfeljebb 30 embert biztosít a feladatok ellátáshoz. A maximális időtartam, amíg a katonák kint tartózkodhatnak 2014 májusa. A rövid összefoglalásból kiderül, hogy a nemzetközi szerepvállalás nem napjainkban kezdődött, azonban egyre erősödő képet mutat.

Kiemelkedőnek tartom, hogy a fentiekén túl megemlítsük a nemzetgazdasági kérdéskört, mint a védelmi igazgatás egyik fontos feladatrendszerét. A laikusok számára elsőre biztos nem egyértelmű, hogy miért indokolt a divízió felsorolása az új kihívások tekintetében. A válasz a válságkezelési felkészülés erősítésében rejlik, ennek érdekében vált szükségessé egy hosszú távú koncepció megalkotása, amely egy átfogó gazdaságbiztonsági rendszer kialakítását foglalja magában [19]. A dokumentum megalkotásának célja, hogy a gazdaság megfelelően működjön az alábbi esetek bármelyikének előfordulása esetén:

8. ábra: A gazdasági koncepció megalkotásának lényege
Készítette: Prohászka Petra [20]

A szerző [19] részletezi, hogy elavulttá vált az 1992-ben megalkotott gazdaságmozgósítási kérdéskörben alkotott koncepció, és az egyre erősödő területek miatt szükséges egy újabb dokumentum megalkotása. Kulcsfontosságú szerepe van egy egységes norma elkészítésének, ami nem más, mint a gazdaságbiztonsági törvény. Megvalósulásával egy olyan keretszabályozás születne meg, amely tartalmazná a legfontosabb szabályozási útmutatásokat,

amelyek az ágazatot érintik. Célszerűnek tartanám, ha több gyakorlatot szerveznének, amelyben modelleznék az esetlegesen előforduló problémákat, azok megoldása közben pedig egyszerűbb lehetne a meglévő lehetőségek feltárása, így az esetleges hiányosságok is jobban kitűnnének.

ÖSSZEGZETT KÖVEZTKEZTETÉSEK

A cikkben a védelmi igazgatást érintő legfontosabb kérdéseket emeltem ki, és bemutattam, hogy a korábbi struktúrához képest milyen változásokon ment keresztül az ágazat. Bebizonyosodott, hogy a védelmi igazgatás egy úgynevezett „követő rendszer”, amely illeszkedik a környezeti változásokhoz, globális értelemben. Ahogy a bevezetőben is kitértem rá, fontos, hogy ne csak elméleti síkon valósuljon meg a divízió kijelölt feladatrendszere, hanem a gyakorlatban is egyre gördülékenyebben menjenek végbe az elképzelések. Pozitív képet mutat az a tény, hogy napjainkban egyre több modellezés valósul meg, ami nagymértékben segítheti a szakgárda munkáját. Azonban úgy vélem, hogy ez a folyamat nem ragadhat meg ezen a szinten, további komplex gyakorlatok megvalósítására van szükség. Hiszen látható, hogy vannak olyan események, amelyek előrejelzése sokszor nehezen jósolható, így a felkészülés fázisa is sokkal akadozótabb. Ebbe a kategóriába sorolhatóak a különféle természeti katasztrófák, igaz, hogy azok egy része a tudomány vívmányainak köszönhetően előre kiszámítható, azonban intenzitásuk sok esetben eltér a várthoz képest. Éppen ezért jó, ha az illetékesek az éles helyzet előtt minél többféle szituációban kiismerik magukat, így a feladat elvégzése adott esetben könnyebben megvalósulhatna.

Az új kihívások folyamatos vizsgálata elengedhetetlen, hiszen tudnunk kell a különböző jogszabályi kötelezettségekből adódóan, hogyan viszonyuljunk egy adott körülményhez, illetve tisztában kell lennünk, hogy milyen a rendelkezésünkre álló eszközrendszer, amelyet adott esetben használnunk kell.

Összességében megállapítható, hogy a már reformált területek nem csak elméletben, hanem gyakorlatban is megfelelően működnek, azonban hiányosságok mindig adódhatnak, és arra kell törekedni, hogy ezek számát a minimum felé irányítsuk.

- [1] Dr. Lakatos László: HONVÉDELMI IGAZGATÁS -ELŐADÁS
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:pVXA7yt1DTAJ:ktk.uni-nke.hu/srv/www/karok/ktk/downloads/intezetek/kozszervezesi_es_szakigazgatasi_intezet/letoltesek/Honv%2520ig%2520ea%25202013%252003%252019%2520KTK%25202.%2520resz.ppt+&cd=4&hl=hu&ct=clnk&gl=hu Letöltés ideje: 2013.04.29.
- [2] Dr. Tokovicz József: A VÉDELMI IGAZGATÁS AKTUÁLIS KÉRDÉSEI
http://www.kormanyhivatal.hu/download/a/eb/20000/A%20v%C3%A9d_%20ig_aktu%C3%A1lis%20k%C3%A9rd%C3%A9sei.pdf Letöltés ideje: 2013.05.23.
- [3] 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
- [4] Jogszabályok áttekintése év végén
http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1506 Letöltés ideje: 2013.05.23.
- [5] A KATASZTRÓFAVÉDELEM KÖZLEMÉNYE - A rendkívüli időjárás elmúlt 24 órájáról
http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1634
Letöltés ideje: 2013.04.29.
- [6] - Védelemigazgatás 2012-ben
http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=878 Letöltés ideje: 2013.05.11.
- FEJÉR 2012. VÉDELMI IGAZGATÁSI GYAKORLAT
http://www.fejerkozig.helyinfo.hu/gss/alpha?do=34&st=1678&pg=1881&m800_doc=9238
Letöltés ideje: 2013.05.11.
- [7] 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelete honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- [8] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
- [9] Katasztrófavédelem – szakmai folyóirat: LV. évfolyam 2. szám, 2013. február; ISSN-1586-2305
2012 – a különleges év; Interjú Dr. Bakondi György főigazgatóval 1-5 oldal
- [10] Iparbiztonság – Bemutakozás
http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=iparbiztonsag_index Letöltés ideje: 2013.06.12.
- [11] Kozák Attila–Dr. Hornyacsek Júlia: A polgári védelem kialakulása, szerepe a katasztrófavédelem egységes rendszerében
http://drhornyacsek.hu/sajat%20publikaciok/kozak_hornyacsek.pdf Letöltés ideje: 2013.06.20.
- [12] A képek letöltési helyei: <http://www.hirextra.hu/2008/04/07/a-fogyaszto-vedelmeben/>
<http://www.youtube.com/watch?v=ZOkDpRXozxs>
<http://www.gograph.com/stock-illustration/salute.html>

http://vilagbakiabalok.blog.hu/2012/06/10/mi_is_az_a_katasztofavedelem
<http://iplaw.hu/oltalmi-formak/formatervezesi-mintaoltalom/europai-unios-jogforrasok>
<http://www.jnszmkh.hu/>
<http://www.belfoldihirek.com/belfold/januar-1-jetol-egy-fovarosi-valamint-a-19-megyei-kormanyhivatal-jon-letre>
Letöltés ideje: 2013.06.22.

[13] Dr. Hornyacsek Júlia: Kiegészítő anyag előadás NKE, 2012
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:kq_UK8-KCykJ:drhornyacsek.hu/Tudastar/2.%2520kiegeszito%2520anyag%2520animalt%252003.02/K1.%2520rendkivuli%2520jogrend.ppt+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu Letöltés ideje: 2013.06.22.

[14] Dr. Varga Attila: A (HON)VÉDELMI IGAZGATÁS JOGSZABÁLYI HÁTTERE előadás

[15] A KATASZTRÓFAVÉDELEM KÖZLEMÉNYE - A rendkívüli időjárás elmúlt 24 órájáról http://www.katasztofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1634
Letöltés ideje: 2013.06.25.

[16] Kész a szűnyogyérítés második, gyorsított ütemterve
http://www.katasztofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=2025 Letöltés ideje: 2013.06.27.

[17] A Magyar Honvédség missziós szerepvállalása – Múlt, jelen, jövő
<http://www.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=1065> Letöltés ideje: 2013.04.29.

[18] Megjelent a magyar katonai szerepvállalásról szóló kormányhatározat
<http://www.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/vedelempolitikaert-es-tervezesert-felelos-helyettes-allamtitkarsag/hirek/megjelent-a-magyar-katonai-szerepvallalasrol-szolo-kormanyhatarozat> Letöltés ideje: 2013.04.29.

[19] Medveczky Mihály: A nemzetgazdaság biztonságos működésének és védelmi felkészítésének 2012-2030 közötti időszakra vonatkozó átfogó koncepciója, Hadtudomány: a Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata (1991-), XXI. évfolyam 4. szám 2011. október (2011-10-01)